

Správa z aktivity

Názov aktivity: „Legislatíva v poľnohospodárstve: Analýza a perspektívy pre prax na Slovensku a v EÚ. Prepojenie vedy, vzdelávania, agrosektora a bankového sektora s Programom rozvoja vidieka.“

Termín realizácie: 6.12.2024

Miesto realizácie: Pavilón K, Výstavisko Agrokomplex, Nitra

Cieľ aktivity: Účasť zástupcov IZPI na konferencii mala za cieľ získať aktuálne informácie o legislatívnych zmenách a ich vplyve na poľnohospodársku prax na Slovensku a v EÚ, ako aj o perspektívach a možnostiach implementácie Programu rozvoja vidieka.

Účastníci za IZPI: PaedDr. Dana Bierma, PhD., Mgr. Vladimíra Gudábová, Ing. Zuzana Repiská, Ing. Mária Šášiková, PhD., Ing. Alena Bujdaková, Ing. Mária Charizopoulos, Ing. Lucia Kozlová, MVDr. Vanda Neuschl (RIZPI Zvolen), Ing. Katarína Tóthová.

Prílohy: Pozvánka, fotodokumentácia.

Priebeh: Dňa 6.12.2024 sa na Výstavisku Agrokomplex v Nitre v rámci medzinárodného veľtrhu Agrosalón & les v Nitre uskutočnila odborná konferencia s názvom „**Legislatíva v poľnohospodárstve: Analýza a perspektívy pre prax na Slovensku a v EÚ**“, ktorú organizovalo **Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (MPRV SR)**.

Podujatia sa zúčastnili zástupcovia verejnej správy, poľnohospodárskej praxe, odborníci z univerzít, ako aj predstavitelia bankového sektora. Diskusie boli zamerané na identifikáciu kľúčových výziev, ktoré aktuálne ovplyvňujú poľnohospodársky sektor, a na návrhy opatrení, ktoré by mohli prispieť k jeho rozvoju. Podujatie moderoval Ján Škorňa, skúsený redaktor a moderátor Farmárskej revue, relácie Slovenskej televízie a rozhlasu (STVR). Konferencia bola zameraná na prepojenie legislatívy, vedy, vzdelávania, agrosektora a bankového sektora s **Programom rozvoja vidieka**. Hlavnými bodmi programu boli:

- Analýza aktuálnej legislatívy v poľnohospodárstve na Slovensku a v EÚ.
- Perspektívy a príležitosti pre prax v rámci nových výziev a príprav na ďalšie programové obdobie.
- Prezentácie odborníkov z oblasti legislatívy, akademického sektora, bankovníctva a praxe.

Prvou prednáškou na konferencii bola prezentácia **Ing. Pénzeša**, riaditeľa odboru rastlinnej výroby MPRV SR (Sekcia 500). Ing. Pénzeš zosummarizoval vo svojej prezentácii legislatívu v poľnohospodárstve na Slovensku (súčasný predpis a pripravované zmeny). Sekcia 500 MPRV SR sa zaoberá vykonávaním opatrení Strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky 2023-2027 (SP SPP 2023-2027) na podporu vybraných sektorov poľnohospodárstva (sektor včelárstva, vinohradníctva a vinárstva, ovocia a zeleniny, bravčového mäsa, mlieka a mliečnych výrobkov, ovčieho a kozieho mäsa a zemiakov). V prezentácii boli podrobnejšie rozobraté témy:

- **Poskytovanie podpory a dotácie:** Zákon č. 280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- **SP SPP 2023-2027:** Účastníci konferencie sa mohli dozvedieť základné informácie o čerpaní finančných prostriedkov z európskych zdrojov, konkrétne zo SP SPP 2023-2027.

- **Vinohradníctvo a vinárstvo:** Zákon č. 313/2009 Z. z. o vinohradníctve a vinárstve v znení neskorších predpisov, kde sa v roku 2025 plánuje predloženie návrhu novely spomínaného zákona, ktorá by mala reflektovať na aktuálne výzvy a potreby sektora vinohradníctva a vinárstva na Slovensku a zosúladiť s platnými právnymi predpismi Európskej únie.
- **Školský program:** Nariadenie vlády č. 200/2019 Z. z. o poskytovaní pomoci na dodávanie a distribúciu ovocia, zeleniny, mlieka a výrobkov z nich pre deti a žiakov v školách v znení neskorších predpisov. Školský program bude od budúceho roku doplnený o produkty zo sektoru včelárstvo.
- **Hnojivá:** bola spomenutá národná aj európska legislatíva, ktorá upravuje používanie hnojív v poľnohospodárstve. Cieľom tejto legislatívy je usmerňovanie najmä uvádzanie hnojív na trh a skladovanie a aplikácia hnojív na poľnohospodársku alebo lesnú pôdu, športoviská v chránených vodohospodárskych oblastiach v SR.
- **Registrácia odrôd a uvádzanie množiteľského materiálu:** Zákon č. 597/2006 Z.z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy v oblasti registrácie odrôd pestovaných rastlín a uvádzaní množiteľského materiálu pestovaných rastlín na trh, ktorého cieľom je používanie registrovaných odrôd v „SPOLOČNOM KATALÓGU odrôd poľnohospodárskych rastlinných druhov“ a uvádzaní množiteľského materiálu pestovaných rastlín na trh.
- **Skladiskové a tovarové Záložné listy (ZL):** Zákon č. 144/1998 Z. z. o skladiskovom záložnom liste, tovarovom záložnom liste a o doplnení niektorých ďalších zákonov, ktorého cieľom je zabezpečenie refinancovania poľnohospodárskej produkcie na území Slovenskej republiky.
- **Zdravie rastlín:** Zákon č. 405/2011 Z.z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov. Od 14.12.2019 sa uplatňuje nariadenie (EÚ) 2016/2031 o ochranných opatreniach proti škodcom rastlín, ktoré nahradilo Smernicu Rady 2000/29/ES o ochranných opatreniach proti zavlečeniu organizmov škodlivých pre rastliny alebo rastlinné produkty do spoločenstva a proti ich rozšíreniu v rámci spoločenstva.
- **Prípravky na ochranu rastlín:** Nariadenie EP a Rady (ES) č. 1107/2009 z 21. októbra 2009 o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh. Cieľom tohto Nariadenia je nastaviť pravidlá schvaľovania účinných látok a uvádzania prípravkov na ochranu rastlín na trh.
- **Dovoz z Ukrajiny:** Vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 447/2023, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 364/2023 Z. z., ktorou sa zakazuje vstup vybraných poľnohospodárskych produktov a potravín z Ukrajiny alebo s pôvodom z Ukrajiny na územie Slovenskej republiky.
- **Ekologická poľnohospodárska výroba:** Zákon č. 282/2020 Z. z. o ekologickej poľnohospodárskej výrobe v znení neskorších predpisov.
- **Legislatíva pre chovateľov hospodárskych zvierat:** Zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov. Pripravuje sa novela tohto zákona (2. polrok 2025) a táto novela upravuje kompetencie ŠVPS SR vo vzťahu k informačnému systému, v ktorom sa budú viesť údaje o osobách podliehajúcich pôsobnosti zákona č. 39/2007 Z. z. a údaje o úradných kontrolách, ale taktiež povinnosti pre fyzické osoby – podnikateľov a právnické osoby, doručovať podania orgánom veterinárnej a potravinovej správy a úradnej kontroly prostredníctvom informačného systému.

Druhá prednáška v poradí bola venovaná vysvetleniu mechanizmu financovania poľnohospodárstva a viedol ju **Ing. Štefan Rigó** zo Sekcie priamych podpôr, Pôdohospodárskej platobnej agentúry (PPA). PPA s MPRV po prvýkrát v histórii vyplatila poľnohospodárom preddavky priamych podpôr v sume viac než 305 miliónov eur. Ku koncu novembra 2024 mali poľnohospodári na účtoch vyše 51 % sumy z cieľovej sumy. Celkovo boli vyplatené preddavky v prvom pilieri v objeme 245 mil. eur a 60 mil. v druhom pilieri. Zároveň Ing. Rigó informoval účastníkov konferencie, že od 2.12.2024 začala PPA posilať prijímateľom rozhodnutia k priamym podporám. Zároveň doplnil, že chybovosť poľnohospodárov pri žiadaní vybraných druhov podpôr na svoju činnosť je každým rokom nižšia.

Ďalším prezentujúcim z radov PPA bol **Ing. Miroslav Čermák**, zo Sekcie kontroly na mieste. Ing. Čermák sa vo svojej prezentácii venoval nielen kontrolám na mieste, ale aj kontrolám na mieste projektových podpôr. PPA vykonáva **kontroly na mieste** s cieľom zabezpečiť správne využitie finančných prostriedkov v rámci poľnohospodárskych intervencií. Kontrolované intervencie sa riadia Nariadeniami vlády SR č. 435/2022 Z. z., č. 436/2022 Z. z. a č. 3/2023 Z. z. Tieto nariadenia stanovujú

pravidlá a podmienky poskytovania podpory, pričom kontroly na mieste overujú ich dodržiavanie a správnosť údajov uvedených žiadateľmi. **Kontroly na mieste projektových podpôr** slúžia na overenie, či sú poskytnuté finančné prostriedky využité v súlade so schválenými projektmi a platnou legislatívou. Kontroly zahŕňajú preverenie fyzickej realizácie projektov, splnenie stanovených podmienok a súlad s účelom podpory. Cieľom oboch kontrol je zabezpečiť transparentnosť, efektívnosť a správne využitie verejných zdrojov.

Peter Horný z UniCredit Bank hovoril o financovaní poľnohospodárstva z pohľadu bankového sektora (riziká a príležitosti). V úvode prezentácie odznelo, že agrosektor je často označovaný ako anticyklický, čo znamená, že jeho výkonnosť nie je priamo závislá od hospodárskeho cyklu. Zatiaľ čo iné odvetvia ekonomiky môžu počas recesií zaznamenať pokles dopytu a produkcie, agrosektor si často udržiava stabilnú úroveň (napr. obdobie pandémie COVID-19), keďže potraviny patria medzi základné potreby obyvateľstva. Táto vlastnosť robí agrosektor odolným voči ekonomickým výkyvom a zároveň prispieva k stabilizácii ekonomiky ako celku. P. Horný ocenil, že zálohové platba z 1. a 2. piliera boli vyplatené tak, ako MPRV SR a PPA avizovali, čo je pre poľnohospodárov pozitívne, pretože je zabezpečený ich cash flow. Zároveň tiež poznamenal, že opatrenia v rámci konsolidačného balíčka sa dotknú aj agrosektora a náklady na poľnohospodársku produkciu sa zvýšia aj vďaka tomuto balíčku.

Veľká časť prezentácie P. Horného bola venovaná ESG a informáciám o povinnosti spoločností zverejňovať ESG dáta. **ESG** (Environmental, Social, Governance) predstavuje rámec, ktorý hodnotí udržateľnosť a etiku podnikania na základe troch pilierov: **ochrana životného prostredia, sociálna zodpovednosť a riadenie spoločnosti**. V agrosektore má ESG rastúci význam, pretože poľnohospodárstvo priamo ovplyvňuje environmentálne zdroje, sociálne komunity a regionálny rozvoj. Princípy ESG sú úzko spojené so Smernicou **CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive)**, keďže CSRD vytvára legislatívny rámec pre povinné vykazovanie údajov súvisiacich s udržateľnosťou (ESG) v EÚ. Táto smernica vstúpila do platnosti od roku 2023 a slovenské spoločnosti by mali byť pripravené na jej implementáciu v nadchádzajúcich rokoch. **Podľa novej smernice CSRD musia ESG dáta zverejňovať:**

1. **Veľké spoločnosti verejného záujmu:** spoločnosti s viac ako 500 zamestnancami; subjekty, ktoré majú čisté aktíva vyššie ako 20 miliónov EUR alebo ročné výnosy nad 40 miliónov EUR; sem patria napríklad veľké banky, poisťovne a kótované spoločnosti (verejne obchodované na burze).
2. **Malé a stredné podniky (SMEs):** kótované malé a stredné podniky na regulovaných trhoch budú musieť zverejňovať ESG informácie od roku 2026 (s možnosťou odkladu do roku 2028).
3. **Všetky veľké spoločnosti:** od roku 2024 sa povinnosť zverejňovania ESG rozširuje na všetky veľké spoločnosti, ktoré spĺňajú aspoň **dve z troch kritérií**: Viac ako 250 zamestnancov; Čisté aktíva vyššie ako 20 miliónov EUR; Ročný obrat vyšší ako 40 miliónov EUR.
4. **Spoločnosti z tretích krajín:** ak tieto spoločnosti generujú čisté výnosy nad 150 miliónov EUR v EÚ a majú aspoň jednu dcérsku spoločnosť alebo pobočku v EÚ, musia takisto vykazovať ESG dáta.

Spoločnosti musia poskytnúť dáta a tieto pokrývajú: **Environmentálne faktory (E):** Uhlíkovú stopu, opatrenia na boj proti klimatickým zmenám, znečistenie, ochranu biodiverzity, používanie zdrojov; **Sociálne faktory (S):** Spravodlivé pracovné podmienky, rešpektovanie ľudských práv, podpora komunit; **Riadiace faktory (G):** Transparentnosť, boj proti korupcii, diverzitu v riadení, etické správanie.

Príklady ESG v poľnohospodárstve

- Znižovanie používania agrochemikálií a podpora ekologických alternatív.
- Zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie (solárne panely na farmách).
- Podpora sociálne inkluzívnych projektov, napr. programov pre mladých farmárov a rodinné farmy.
- Digitalizácia farmárskych procesov, ktoré podporujú udržateľnosť a efektívnosť a iné.

Predposlednou v poradí bola prednáška Ing. Lucie Horeličanovej, riaditeľky odboru pôdy a hnojív, Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho v Bratislave (ÚKSUP). Ing. L. Horeličanová sa vo svojej prezentácii venovala kľúčovým aspektom ochrany pôdy pre budúcnosť poľnohospodárstva a informovala aj o Stratégii EÚ pre pôdu do roku 2030 – víziou v oblasti pôdy je, že všetky pôdne ekosystémy EÚ budú do r. 2050 zdravé, a teda odolnejšie, čo si vyžiada zásadné zmeny v tomto desaťročí. V rámci prezentácie odznela definícia zdravej pôdy (za ÚKSUP): „Zdravá pôda má trvalo zachovávať produkčnú schopnosť, má optimálne fyzikálne aj chemické vlastnosti. Zdravá pôda má aktívne biologické a biochemické procesy, ktoré prebiehajú v rovnako primeranej miere a vytvára priaznivé podmienky pre požadovaný rast rastlín a produkciu zdravej biomasy.“ ÚKSUP ponúka službu „Agrochemické skúšanie poľnohospodárskej pôdy (ASPP)“, ktorá zohráva kľúčovú úlohu pri poskytovaní informácií poľnohospodárom na podporu vypracovania plánu hnojenia – Racionálne hnojenie poľnohospodárskej pôdy. Súčasťou tejto služby je aj určovanie potreby živín na 1 tony úrody hlavného produktu a príslušného množstva vedľajšieho produktu v súlade so zákonom o hnojivách a vypracovanie plánu hnojenia (kalkulačky). Viac informácií o službe ASPP je dostupných na webovej stránke https://www.uksup.sk/sk.stránke_uksup.sk.

Posledná prezentácia v rámci odbornej konferencie bola prednáška **doc. Ing. Stanislava Šilhára, CSc.** z Výskumného ústavu potravinárskeho, o možnostiach modernizácie agropotravinárskeho sektora. Podľa doc. Šilhára inovácie predstavujú proces pretvárania invencií do podoby komerčne využiteľného produktu (výrobku alebo služby). Inovácie znamenajú vytváranie nových metód, technologických postupov, zavedenie zmien v riadení a v organizácii práce a v neposlednom rade aj zníženie dopadov na životné prostredie. Podľa Európskeho hodnotiaceho rámca inovácií (EIS) je výkonnosť Slovenska v inováciách pod priemerom EÚ. V skutočnosti sa umiestňuje na nízkej pozícii medzi krajinami EÚ, pričom indikátory naznačujú, že dosiahlo iba približne 65 % priemeru EÚ v oblasti inovačnej kapacity. Slovensko čelí niekoľkým výzvam, ktoré bránia rozvoju inovácií a podnikateľského prostredia. Jednou z hlavných prekážok je **chýbajúci kapitál**, ktorý je spôsobený nízkou ekonomickou silou podnikov, minimálnou tvorbou nadhodnoty a nefunkčným podporným systémom. To sťažuje podnikateľom prístup k rizikovému kapitálu potrebnému na inovácie. Ďalšou prekážkou sú **chýbajúce invencie**, pretože výskum je často orientovaný na neinovačné témy a chýba motivácia a ochota riešiť reálne problémy. Okrem toho neexistuje efektívny systém na prenos poznatkov do praxe. K tomu sa pridáva aj **chýbajúca personálna kvalita**, ktorá zahŕňa slabú pripravenosť a klesajúcu úroveň absolventov a nedostatok odborníkov v oblastiach, ktoré sú kľúčové pre inovačné procesy. Tieto faktory spolu bránia rozvoju inovácií a znižujú konkurencieschopnosť krajiny. Prednáška ponúkla široký pohľad na možnosti, ako môže modernizácia agropotravinárskeho sektora prispieť k jeho rastu a udržateľnému rozvoju. Existuje uznávaná potreba, aby Slovensko prešlo na hospodársky model, ktorý je viac založený na výskume a inováciách.

Po ukončení prednáškovej časti konferencie, nastal čas na diskusiu medzi rečníkmi a účastníkmi konferencie. Do diskusie sa zapájali prevažne farmári, ktorí kládli otázky ohľadom problémových pozemkov.

Záver aktivity: Konferencia bola podľa hlavného organizátora (MPRV SR) hodnotená veľmi pozitívne, pričom účastníci ocenili odborné prednášky a príležitosť na výmenu skúseností. Ministerstvo sa zároveň zaviazalo pokračovať v podobných aktivitách, ktoré podporujú dialóg a spoluprácu medzi všetkými relevantnými aktérmi v sektore.

Vypracoval: Ing. Katarína Tóthová

dňa: 13.12.2024